

โรงพยาบาลสิรินธร
สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร

วิธีปฏิบัติงาน
(WORK INSTRUCTION)

เรื่อง

การดูแลผู้ป่วยที่มีบาดแผล

หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๓๐:Rev.๐๐ จำนวนหน้าทั้งหมด ๓ หน้า

รายนาม	ตำแหน่ง	ลงนาม	วันที่
ผู้จัดทำ/ผู้รับผิดชอบ	ผู้ปฏิบัติงาน		๑๖ ธ.ค. ๒๕๖๕
ผู้ทบทวน	หัวหน้างาน		๑๖ ธ.ค. ๒๕๖๕
ผู้อนุมัติ	หัวหน้างาน/ฝ่าย/กลุ่มงาน		๑๖ ธ.ค. ๒๕๖๕

วิธีปฏิบัติการฉบับนี้ เป็นกรรมสิทธิ์ของโรงพยาบาลสิรินธร

ประวัติการแก้ไข			
แก้ไขครั้งที่	วันที่บังคับใช้	ผู้ขอแก้ไข	รายละเอียดการแก้ไข

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN		หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๓๐
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่: ๐๐ วันที่บังคับใช้: ๒๐/๑๒/๖๕	หน้า ๑/๓
เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีบาดแผล			

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อความสะอาดของบาดแผล ส่งเสริมสภาวะที่ดีที่สุดและเหมาะสมแก่การงอกใหม่ของเนื้อเยื่อ
2. เพื่อป้องกันการติดเชื้อเข้าสู่บาดแผล
3. เพื่อลดข้อสงสัยข้อหลัง เช่น เลือด น้ำเหลืองหนอง เป็นต้น และลดปริมาณเชื้อโรคในบาดแผล
4. เพื่อปฏิบัติการพยาบาลเป็นไปตามมาตรฐานและทิศทางเดียวกัน

2. ขอบเขต

ผู้ป่วยที่มีบาดแผลทุกราย

3. คำจำกัดความ

ผู้ป่วยที่มีบาดแผลจะมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคต่างๆ ได้ง่ายกว่าผู้ป่วยอื่นๆ ผู้ป่วยที่นอนพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลจะมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคได้มากกว่าอยู่ที่บ้าน สาเหตุของการติดเชื้อโรคของผู้ป่วยมาจาก 2 แหล่ง ได้แก่ 1) การติดเชื้อโรคที่มีอยู่ในร่างกายของผู้ป่วยเอง ซึ่งตามปกติแล้วในร่างกายมนุษย์มีเชื้อโรคที่อาศัยอยู่ในร่างกายโดยไม่ก่อให้เกิดโรค ในภาวะปกติเรียกว่า เชื้อจุลชีพประจำถิ่น และ 2) การติดเชื้อโรคจากจำนวนเชื้อโรคที่มีอยู่มากในโรงพยาบาล รวมถึงการติดเชื้อโรคอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของทีมสุขภาพ ได้แก่ การล้างแผล ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันผู้ป่วยติดเชื้อโรคและป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคสู่ผู้ป่วย การปฏิบัติการพยาบาลจึงต้องใช้เทคนิคการกีดกันเชื้อ (Aseptic Technique) ซึ่งเป็นวิธีปฏิบัติที่ลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อที่จะเกิดขึ้นกับผู้ป่วย บุคลากรพยาบาลจึงต้องมีแนวทางอย่างเคร่งครัดเพื่อมาตรฐานในการปฏิบัติการควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อโรค

4. ผู้ปฏิบัติ, ผู้รับผิดชอบ, วัสดุอุปกรณ์

พยาบาลวิชาชีพ/ พยาบาลเทคนิค

5. อุปกรณ์ และขั้นตอนวิธีปฏิบัติและรายละเอียด

๑. การเตรียมผู้ป่วย

- ๑.๑ ตรวจสอบชื่อ-สกุล ผู้ป่วย
- ๑.๒ อธิบายให้ผู้ป่วยทราบ จัดท่า และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม
- ๑.๓ ประเมินประเภทและลักษณะของบาดแผลก่อนเตรียมอุปกรณ์ทำแผล
- ๑.๔ ล้างมือให้สะอาดก่อนเตรียมอุปกรณ์ทำแผล

๒. การเตรียมอุปกรณ์

- ๒.๑ เตรียมชุดทำแผล
- ๒.๒ เตรียมอุปกรณ์ทำแผลนอกเหนือจากในชุดทำแผล เช่น สำลี ผ้าก๊อซ น้ำยาทำแผลชนิดต่างๆ เช่น Normal Saline, Betadine, Alcohol เป็นต้น

๓. ขั้นตอนหัตถการ

๓.๑ การทำแผลแบบแห้ง (Dry Dressing)

- ๓.๑.๑ ใส่ถุงมือ
- ๓.๑.๒ ใช้มือหยิบผ้าปิดแผลเดิมออกโดยพับส่วนที่สัมผัสกับแผลอยู่ด้านในทิ้งลงในภาชนะที่รองรับ

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN		หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๓๐
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่: ๐๐ วันที่บังคับใช้: ๒๐/๑๒/๖๕	หน้า ๒/๓
เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีบาดแผล			

๓.๑.๓ เปิดชุดทำแผลหีบปากคิ๊บอันแรกโดยใช้มือจับด้านนอกของผ้าห่อชุดทำแผลหีบ ค้ำขึ้นแล้วหีบปากคิ๊บอันที่สองโดยใช้ปากคิ๊บอันแรกหีบและส่งให้มืออีกข้างหนึ่ง โดยใช้มือข้างที่ถนัดจับ (กรณีใส่ถุงมือปลอดเชื้อให้ใช้มือหีบได้เลย แต่ต้องใส่เมื่อได้ เปิดชุดทำแผลเรียบร้อยแล้ว)

๓.๑.๔ ใช้ปากคิ๊บมีเข็มคิ๊บสำลีชุบแอลกอฮอล์ ๗๐% / Povidine / Normal Saline ประมาณ ๒/๓ ของก้อนหรือพอหมาดนำไปขอบแผลและวนออกนอกแผล ๒-๓ นิ้ว หากยังไม่สะอาดใช้สำลีชุบ แอลกอฮอล์ ๗๐% / Povidine / Normal Saline ก้อนใหม่ เช็ดซ้ำสำลีที่ใช้ทำความสะอาดแล้วทิ้งลงในภาชนะที่รองรับโดยที่ปากคิ๊บไม่ สัมผัสกับภาชนะรองรับและไม่ข้ามเหนือชุดทำแผล

๓.๑.๕ ปิดแผลด้วยผ้าก๊อซ และติดพลาสติกตามแนวขวางของลำตัว

๓.๒ การทำแผลแบบเปียก (Wet Dressing)

๓.๑.๑ ใส่ถุงมือ

๓.๑.๒ ใช้มือหีบผ้าปิดแผลเดิมออกโดยพับส่วนที่สัมผัสกับแผลอยู่ด้านในทิ้งลงในภาชนะที่ รองรับ

๓.๑.๓ เปิดชุดทำแผลหีบปากคิ๊บอันแรกโดยใช้มือจับด้านนอกของผ้าห่อชุดทำแผลหีบ ค้ำขึ้นแล้วหีบปากคิ๊บอันที่สองโดยใช้ปากคิ๊บอันแรกหีบและส่งให้มืออีกข้างหนึ่ง โดยใช้มือข้างที่ถนัดจับ (กรณีใส่ถุงมือปลอดเชื้อให้ใช้มือหีบได้เลย แต่ต้องใส่เมื่อได้ เปิดชุดทำแผลเรียบร้อยแล้ว)

๓.๑.๔ ใช้ปากคิ๊บมีเข็มสำลีชุบ Povidine ประมาณ ๒/๓ ของก้อนหรือพอหมาดนำไปขีด ขอบแผลและวนออกนอกแผล ๒-๓ นิ้ว หากยังไม่สะอาดใช้สำลีชุบ Povidine/ Normal Saline ก้อนใหม่ เช็ดซ้ำสำลีที่ใช้ทำความสะอาดแล้วทิ้งลงในภาชนะที่ รองรับโดยที่ปากคิ๊บไม่สัมผัสกับภาชนะรองรับและไม่ข้ามเหนือชุดทำแผล

๓.๑.๕ ใช้มือทั้งสองข้างหีบปากคิ๊บข้างละหนึ่งอันสำลีชุบ Normal saline ประมาณ ๒/๓ ของก้อนหรือพอหมาดเช็ดทำความสะอาดภายในแผล เช็ดทำความสะอาดจนถึงก้น แผลจนแผลสะอาด

๓.๑.๖ ใช้ปากคิ๊บหีบผ้าก๊อซหนึ่งข้างชุบ Normal Saline และใช้มืออีกข้างหีบปากคิ๊บ เพื่อปิดผ้าก๊อซที่ให้พอหมาด วางในแผล แล้วใช้ผ้าก๊อซวางทับ

๓.๑.๗ ปิดแผลด้วยผ้าก๊อซ และติดพลาสติกตามแนวขวางของลำตัว

๓.๑.๘ ในกรณีที่ใส่ถุงมือปราศจากเชื้อ สามารถใช้มือทำหัตถการ

๔. จัดท่าทางและความเรียบร้อยของผู้ป่วยให้เหมาะสม

๕. จัดเก็บอุปกรณ์

๖. ล้างมือให้สะอาด

	โรงพยาบาลสิรินธร สำนักงานแพทย์ กรุงเทพมหานคร SIRINDHORN HOSPITAL BANGKOK METROPOLITAN	หมายเลขเอกสาร WI-NUR๐๑-GEN๐๓๐
	วิธีปฏิบัติงาน WORK INSTRUCTION	ฉบับแก้ไขครั้งที่: ๐๐ วันที่บังคับใช้: ๒๐/๑๒/๖๕
เรื่อง การดูแลผู้ป่วยที่มีบาดแผล		

คำแนะนำผู้ป่วยหลังการทำแผล

แนะนำให้ผู้ป่วยหลีกเลี่ยงน้ำหรือความชื้น กรณีบาดแผลเปื่อยน้ำหรือชื้นควรรีบมาโรงพยาบาล หรือคลินิกใกล้บ้านเพื่อทำความสะอาดบาดแผลใหม่

การประเมินผล

- ผู้ป่วยไม่เกิดภาวะแทรกซ้อนและ/หรือ ติดเชื้อเพิ่มขึ้นจากการทำความสะอาดบาดแผล เช่น มีไข้ บาดแผลมีการอักเสบ (ปวด บวม แดง ร้อน)
- มีการงอกขยายของเนื้อเยื่อผิวหนังบริเวณบาดแผลเพิ่มมากขึ้น

6. ข้อความระวัง/ข้อแนะนำ

การเกิดบาดแผลกับผู้ป่วยชนิดต่าง ๆ เป็นการนำความไม่สุขสบายมาสู่ผู้ป่วย และเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ การพยาบาลเพื่อส่งเสริมกระบวนการหายของแผลกระทำโดยการเสริมปัจจัยที่ช่วยให้มีกระบวนการสร้างเนื้อเยื่อขึ้นมาใหม่ ลดปัจจัยที่ขัดขวางกระบวนการหายของแผล ในการทำแผลมีการเลือกใช้น้ำยาและอุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งควรปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักการ

7. เอกสารอ้างอิง

- ภาควิชาศัลยศาสตร์. (2562). **หัตถการ การทำแผล และใส่ถุงมือปราศจากเชื้อ**. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุปानी เสนาดิสัย และวรรณภา ประไพพานิช. (2561). **การพยาบาลพื้นฐาน: แนวคิดและการปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลรามารัติน.